

Riktlinje för handläggning av skolskjuts, elevresor och kommunal service

TN 2021/0111

Beslutad av tekniska nämnden den 15 april 2021.
Dokumentet ersätter tidigare politisk riktlinje TN 2019/0260.

Riktlinjen innehåller regler som styr handläggning av skolskjuts och elevresor samt regler som styr kommunalservice gällande färdbevis vid aktivt val av skola. Lagstiftning och kommunala beslut fattade efter denna riktlinje är alltid överordnade riktlinjen.

Riktlinje för handläggning av skolskjuts, elevresor samt kommunal service

Dokumentansvarig: Enhetschef för samhällsbetalda resor

Syfte och avgränsningar

Denna riktlinje används som stöd i handläggning av skolskjuts, elevresor och kommunal service. Riktlinjen kompletterar de lagar som gäller inom området.

Innehåll

1. Introduktion	4
2. Bestämmelser	4
2.1 Skolskjuts för grundskolan, grundsärskolan, gymnasiesärskolan	4
2.2 Kommunal service vid aktivt val av skola	4
2.3 Elevresor för gymnasieskolan	4
3. Skolskjuts för grundskola, grundsärskolan och gymnasiesärskolan	5
3.1 Färdvägens längd	5
3.2 Trafikförhållanden	5
3.2.1 Vinterskolskjuts	5
3.3 Funktionsnedsättning	6
3.4 Annan särskild omständighet	6
3.5 Växelvis boende	6
3.6 Förändrade förutsättningar	6
4. Aktivt val av skola	6
4.1 Skolskjuts	6
4.2 Kommunal service i form av färdbevis	7
5. Ansökan om skolskjuts	7
5.1 Färdvägens längd	7
5.2 Övriga skäl till skolskjuts	7
5.3 Skolskjuts vid lovskola	7
6. Så fungerar skolskjutsen	7
6.1 Planeringsmålsättning	7
6.1.1 Avsteg från planeringsmålsättningar	8
6.2 Skolbuss	8
6.3 Skoltaxi	9
6.4 Allmän kollektivtrafik	9
6.5 Ekonomisk ersättning	9
7. Elevresor för gymnasieskolan	9
7.1 Utbildning på annan adress än skolans adress	9
7.2 Inackorderingstillägg	10
7.3 Elevresor i Östergötland	10
7.3.1 Förlorat färdbevis	10
7.3.2 Kilometerersättning till hållplats	10
7.4 Elevresor utanför Östergötland	10
7.5 Ansökan om ekonomisk ersättning	10
8. Ansvarsfördelning	10
8.1 Vårdnadshavare och elev	10
8.2 Förare	11
8.3 Skolan	11
8.4 Tekniska nämnden och samhällsbyggnadskontoret	11

1. Introduktion

Skolskjuts är en transport mellan en plats i nära anslutning till hemmet och skolan av elever i grund-, grundsär- och gymnasiesärskolan. *Elevresor* är en ersättning för elever i gymnasieskolan för resor mellan folkbokföringsadressen och skolan.

Vårdnadshavarna förutsätts svara för att barn förbereds och tränas på att klara sin skolväg på ett så säkert sätt som möjligt. Det kan innebära att barnet måste följas till skola eller hållplats under så lång tid som behövs för att det ska klara att gå till och från skolan/hållplatsen på egen hand.

2. Bestämmelser

2.1 Skolskjuts för grundskolan, grundsärskolan, gymnasiesärskolan

Bestämmelser som gäller för skolskjuts är:

- Skollag (2010:800)
- Förordning (1970:340) om skolskjutsning
- Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter om skolskjutsning (TSVFS 1988:17).

Skolskjuts avser resor mellan en plats i nära anslutning till elevens hem och elevens skolskjutsskola, för två resor per skoldag. Med skolskjutsskola avses den kommunala skola som utbildningskontoret anvisar eleven utifrån dennes folkbokföringsadress. Anvisningen sker utifrån organisatoriska skäl och närhetsprincip.

Skolskjuts kan ske i form av:

- resor med särskild upphandlad skolskjuts så som skolbuss, skoltaxi och eller annat upphandlat fordon
- färdbevis för resor med allmän kollektivtrafik
- ekonomisk ersättning i samband med självskjuts.

2.2 Kommunal service vid aktivt val av skola

Norrköpings kommun har beslutat att erbjuda alla elever som gör ett aktivt val av skola inom kommunen ett färdbevis för resor med kollektivtrafiken så länge färdvägens längd mellan folkbokföringsadress och skolan överstiger avståndskravet för skolskjuts för den gällande årskursen. Detta är en kommunal service och ingen skyldighet enligt lag (KS-265/2010 623).

2.3 Elevresor för gymnasieskolan

Bestämmelser som gäller för elevresor i gymnasiet är:

- Lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor
- Förordning (1991:1120) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.

3. Skolskjuts för grundskola, grundsärskolan och gymnasiesärskolan

Ansvar för skolskjuts omfattar de elever vars hemkommun är Norrköpings kommun. För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses hemkommun den kommun som hon eller han stadigvarande vistas i (Skollagen 29 kap. 6 §). Detsamma gäller den som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Enligt skollagen kan elever i förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan som går på skolskjutsskola ha rätt till skolskjuts. Skolskjuts kan beviljas på grund av färdvägens längd, trafikförhållanden, funktionsnedsättning hos elev eller annan särskild omständighet. Resor som av någon anledning bekostas av det allmänna betraktas inte som skolskjuts.

Handläggare har delegation av tekniska nämnden att utreda och fatta beslut om skolskjuts enligt skollagen.

3.1 Färdvägens längd

Elev i grundskolan är berättigad till skolskjuts om färdvägens längd mellan folkbokföringsadress och skolan överstiger:

- 2 km för elev i årskurs F-3 (förskoleklass och lågstadie)
- 3 km för elev i årskurs 4-6 (mellanstadie)
- 5 km för elev i årskurs 7-9 (högstadie).

Mätning av färdvägens längd sker med stöd av geografiska informationssystem. Avståndet beräknas efter kortast möjliga gångväg. Mätningen avser avståndet mellan adressens geografiska koordinat och en gemensam mätpunkt inom respektive skolas område.

3.2 Trafikförhållanden

Trafikförhållanden längs med färdvägen mellan folkbokföringsadress och skolan kan vara ett skäl att bevilja skolskjuts. För bedömning av trafikförhållanden av färdvägen använder samhällsbyggnadskontoret modellen *Trafiksäkerhetsbedömning anpassad för skolskjuts* (TASS) TN 2017/0748.

Vid bedömning av behov av skolskjuts med hänsyn till trafikförhållandena utgår samhällsbyggnadskontoret från barnets perspektiv, men väger också in det föräldraansvar som alltid finns med för barnet i stort, i enlighet med föräldrabalken (Föräldrabalk 1949:381) 6 kap. 2 §.

Tätbebyggda områden anses generellt inte utgöra någon förhöjd risk då det ofta förekommer separata gång- och cykelvägar samt övergångsställen.

3.2.1 Vinterskolskjuts

Om trafiksäkerheten längs med färdvägen försämras på grund av vinterväglag kan skolskjuts beviljas under en begränsad tid, normalt mellan 1 december-31 mars.

3.3 Funktionsnedsättning

Skolskjuts kan beviljas om elevens funktionsnedsättning påverkar elevens möjlighet att ta sig till skolan.

3.4 Annan särskild omständighet

Skolskjuts kan även beviljas på grund av annan särskild omständighet. Det kan vara situationer där det framstår som nödvändigt att bevilja skolskjuts trots att skolskjuts inte kan beviljas på grund av färdvägens längd, trafikförhållanden eller funktionsnedsättning. Bedömningar görs utifrån de förutsättningar som är aktuella i det enskilda fallet.

3.5 Växelvis boende

Elev som bor växelvis hos båda vårdnadshavarna kan, med stöd av rådande rättspraxis, beviljas skolskjuts från respektive adress. Rätten till skolskjuts bedöms utifrån samma principer som övriga ansökningar. Detta innebär att skolskjutsskola räknas från folkbokföringsadressen samt att båda adresserna måste vara inom Norrköpings kommun.

Skolskjuts vid växelvis boende ska i regel utgå ifrån ett fast boendeschema. Detta innebär att eleven exempelvis bor varannan vecka eller utifrån ett liknande fast arrangemang. Skolskjuts kan inte planeras om utifrån vårdnadshavares ändrade arbetstider, sjukdom eller liknande.

3.6 Förändrade förutsättningar

Elevens vårdnadshavare är skyldiga att omgående anmäla till kommunen om de förutsättningar som låg till grund för kommunens beslut att bevilja skolskjuts förändras. När förutsättningarna förändras upphör tidigare beslut att gälla. Exempel på förändrade förutsättningar är adressbyte, skolbyte samt förändrade trafikförhållande så som vid nybygge av vägar etc.

4. Aktivt val av skola

Elev som har valt att gå på en annan skola än kommunens skolskjutsskola betraktas ha gjort ett aktivt val av skola.

4.1 Skolskjuts

Elever som har gjort ett aktivt val av skola kan ha rätt till skolskjuts, men bara om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter (Skollagen 10 kap. 32 § andra stycket). Ekonomiska svårigheter anses, enligt rådande rättspraxis, uppstå om skolskjutsen till den aktivt valda skolan beräknas bli dyrare än skolskjutsen till skolskjutsskolan. Detta gäller även om eleven valt att gå på en kommunal grundskola i en annan kommun. Har eleven valt att gå på en fristående skola utanför Norrköpings kommun kan skolskjuts inte beviljas.

I de fall då skolskjuts inte beviljas har eleven inte heller rätt till ersättning motsvarande det belopp som skolskjutsen skulle kosta om eleven gått på sin skolskjutsskola.

4.2 Kommunal service i form av färdbevis

Norrköpings kommun har beslutat att erbjuda alla elever som gör ett aktivt val av skola inom kommunen ett färdbevis för resor med kollektivtrafiken. Detta gäller så länge färdvägens längd mellan folkbokföringsadress och skolan överstiger avståndskravet för skolskjuts för den gällande årskursen. Elev som bor växelvis lika mycket hos båda vårdnadshavarna kan beviljas kommunal service ifrån respektive adress. Detta är en kommunal service och ingen skyldighet enligt lag (KS-265/2010 623). Kommunal service i form av färdbevis kan enbart ges om ingen annan skolskjuts beviljats. Vid förlust av färdbevis gäller samma regler som i stycke 6.4.

5. Ansökan om skolskjuts

5.1 Färdvägens längd

Norrköpings kommun tar innan varje nytt läsår fram vilka elever som har rätt till skolskjuts utifrån avståndet mellan folkbokföringsadress och skolskjutsskola. Därmed krävs generellt ingen ansökan om skolskjuts utifrån avstånd. Färdbevis för kollektivtrafiken enligt den kommunala servicen kräver generellt inte heller någon ansökan.

5.2 Övriga skäl till skolskjuts

En skriftlig ansökan krävs för skolskjuts på grund av trafikförhållanden, funktionsnedsättning, annan särskild omständighet, växelvis boende, skolskjuts vid eget val av skola eller vid enskild prövning då vårdnadshavare motsätter sig den erbjudna skolskjutsen. Varje ansökan prövas individuellt.

5.3 Skolskjuts vid lovskola

Skollagen ger stöd för att elever kan ha rätt till skolskjuts vid lovskola. Denna skolskjuts administreras av utbildningskontoret.

6. Så fungerar skolskjutsen

Skolskjuts anordnas i olika former. Resorna kan ske i form av skolbuss, skoltaxi, annat upphandlat fordon, allmän kollektivtrafik eller ekonomisk ersättning för självskjuts. Det är samhällsbyggnadskontoret som avgör vilken form av skolskjuts som tilldelas respektive elev, utifrån elevens förutsättningar och lokala förhållanden. Det kan variera över tid vilken form av skolskjuts eleven tilldelas.

6.1 Planeringsmålsättning

Norrköpings kommun strävar i skolskjutsplaneringen att få en så god skolskjuts som möjligt för så många elever som möjligt. Planeringsmålsättningen gäller de elever som beviljats skolskjuts av tekniska nämnden och som går på sin skolskjutsskola.

Planeringsmålsättningarna är:

- Elever bör inte ha längre än två kilometer mellan hemadressen och den uppsamlingsplats som samhällsbyggnadskontoret anvisar. Eleven kan vara

anvisad till mer än en uppsamlingsplats. Uppsamlingsplatser gäller för alla former av skolskjuts.

- Elever bör inte ha en restid längre än 60 minuter enkel väg. Restid avser den tid som resan i fordonet tar, från det att eleven blir upphämtad till dess att eleven blir avsläppt.
- Skolskjutsens avgångstider planeras utifrån skolornas ramtider. Ramtid är den totala tiden för en skoldag, från det att den första klassen börjar sin lektion på morgonen till det att den sista klassen slutar sin lektion för dagen. Ramtiderna bestäms för respektive stadie, det vill säga låg-, mellan- och högstadie.
- Elever bör inte ha en längre väntetid på skolan än 60 minuter per dag. Väntetiden är tidsskillnaden mellan skolans ramtider och skolskjutsens ankomst- respektive avgångstider.
- Skolskjutsen ska vara så effektiv som möjligt med hänsyn till miljö och resursanvändning. Det innebär bland annat att skolbussarnas körsträckor och tider optimeras.

6.1.1 Avsteg från planeringsmålsättningar

Avsteg från planeringsmålsättningarna får i undantagsfall göras, med exempelvis längre restid och väntetid. Det kan till exempel gälla elever som bor på öar, elever som har lång restid enkel väg utan omväg till skolan och elever med växelvis boende.

Om vägunderhållet eftersätts så pass att skolskjutsfordonet inte kan ta sig fram utan risk för olycka eller skador på fordonet kan skolskjutsen omplaneras. Skolskjutsen kan också omplaneras under kortare tidsperioder, exempelvis på grund av framkomlighetsproblem på grund av vinterväglag eller tillfälliga vägarbeten. Samhällsbyggnadskontoret kan vid dessa tillfällen besluta om ett tillfälligt hållplatsläge som kan innebära att eleven kan få längre än två kilometer till uppsamlingsplats.

Ställs skolskjutsen in av trafiksäkerhetsskäl ska transportören/Östgötatrafiken informera skola, vårdnadshavare samt samhällsbyggnadskontoret.

6.2 Skolbuss

För elever som tilldelas resor med skolbuss kan vårdnadshavare/elev i vissa fall vara skyldiga att avboka resor då eleven inte ska resa. Detta gäller för elever som bor så till att skolbussen skulle kunna resa en kortare sträcka om eleven inte ska upphämtas. Transportören kontaktar de vårdnadshavare/elever som är berörda. Om avbokningar inte sker, och detta blir ett återkommande mönster, kan elevens skolskjuts komma att ändras.

6.3 Skoltaxi

Elever som tilldelas skolskjuts med taxi ska själva boka sina resor via Östgötatrafikens beställningscentral. Elev och vårdnadshavare har också skyldighet att avboka resor då barnet inte ska resa. Om avbokningar inte sker, och detta blir ett återkommande mönster, kan elevens skolskjuts komma att ändras.

6.4 Allmän kollektivtrafik

Eleven tilldelas ett färdbevis för resor med den allmänna kollektivtrafiken. Samhällsbyggnadskontoret ersätter inte resekostnader som uppstår i samband med ett förlorat färdbevis.

6.5 Ekonomisk ersättning

Samhällsbyggnadskontoret kan i undantagsfall träffa en överenskommelse med vårdnadshavare om ekonomisk ersättning i samband med självskjuts. Den ekonomiska ersättning som betalas ut är densamma som för resa med eget fordon i tjänsten enligt skatteverket.

7. Elevresor för gymnasieskolan

Ansvaret för ersättning för elevresor omfattar de elever vars hemkommun är Norrköpings kommun. För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses hemkommun den kommun som hon eller han stadigvarande vistas i (Skollagen 29 kap. 6 §). Detsamma gäller den som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481). Resor som av någon anledning bekostas av det allmänna kan inte betraktas som skolskjuts.

Lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor berättigar elever ersättning för elevens kostnader av dagliga resor mellan folkbokföringsadressen och skolan om:

- Eleven har en färdväg längre än sex kilometer mellan bostaden och skolan
- Eleven har rätt till studiehjälp, enligt Studiestödslag (1999:1395).

För att ha rätt till studiehjälp måste eleven vara mellan 16-20 år och läsa på heltid. Studiehjälp kan beviljas av CSN för studier på gymnasieskola, komvux eller folkhögskola till och med första halvåret eleven fyller 20 år. I Norrköpings kommun får elev som studerar på gymnasiet ersättning för elevresor även om eleven inte hunnit fylla 16 år.

7.1 Utbildning på annan adress än skolans adress

En gymnasieutbildning kan vara förlagd på annan adress än skolans. Om utbildningen under ett läsår är förlagd mer än 50 procent på annan adress än skolans beräknas avstånd mellan folkbokföringsadress och adress där utbildningen i huvudsak är. Är utbildningen förlagd på två adresser utöver skolans adress under ett läsår och ingen av dessa adresser överstiger 50 procent räknas skolans adress. Ovanstående gäller inte för gymnasieutbildning där delar av

undervisningen är förlagd på en arbetsplats. Eleven hänvisas då istället att ansöka lärlingsersättning från CSN.

7.2 Inackorderingstillägg

Elev som läser på en gymnasieskola och måste bo på studieorten, kan ansöka om inackorderingstillägg. Elev som går på en fristående skola ansöker hos CSN och elev som går på en kommunal gymnasieskola ansöker hos hemkommunen. Elev som beviljats inackorderingstillägg har inte rätt till ersättning för elevens dagliga resor mellan bostaden och skolan (Regeringsrättens mål nr 4418-07, Folkbokföringslag (1991:481)).

7.3 Elevresor i Östergötland

Ersättningen ges i första hand i form av ett färdbevis för resor med allmän kollektivtrafik när eleven går på en gymnasieskola i Östergötlands län samt Tranås kommun.

7.3.1 Förlorat färdbevis

Förlorat färdbevis ersätts med ett nytt. Samhällsbyggnadskontoret ersätter inte kostnader som uppstår i samband med ett förlorat färdbevis.

7.3.2 Kilometerersättning till hållplats

Elev som studerar i Östergötlands län och har mer än sex kilometer mellan folkbokföringsadressen och närmsta kollektivtrafikhållplats kan, utöver färdbeviset, ha rätt till ekonomisk ersättning i form av kilometerersättning till hållplats. Ersättningen betalas ut med samma belopp som för resa med eget fordon i tjänsten enligt skatteverket.

7.4 Elevresor utanför Östergötland

Elever som pendlar dagligen till en gymnasieskola utanför Östergötlands län och som uppfyller ovanstående krav kan få ekonomisk ersättning. Ersättningen kan som mest uppgå till en tredjiondel (1/30) av ett basbelopp för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan.

7.5 Ansökan om ekonomisk ersättning

Vårdnadshavare eller myndig elev måste göra en ansökan för att få ekonomisk ersättning för resekostnader utöver färdbevis.

8. Ansvarsfördelning

Det är flera olika parter som har ansvar för eleven under hens väg till och från skolan i samband med skolskjuts. Vårdnadshavare, förare, skolan, samhällsbyggnadskontoret och eleven delar alla på ansvaret.

8.1 Vårdnadshavare och elev

Vårdnadshavaren ansvarar för eleven mellan hemmet och uppsamlingsplatsen. Det förutsätts att vårdnadshavare förbereder och tränar eleven på att klara sin skolväg på ett säkert sätt. Vårdnadshavare ansvarar även för att eleven vet vilka

regler som gäller ombord på skolskjutsen och att eleven tar ansvar för att följa dessa. Om reglerna inte följs kan det leda till att elevens skolskjuts ändras eller tillfälligt stängas av. För att en elev ska stängas av från skolskjutsen ska regelbrotten vara av allvarlig och återkommande karaktär. Om en elev stängs av från skolskjuts är det vårdnadshavarens ansvar att eleven kommer till och från skolan under avstängningstiden.

För elever som åker med allmän kollektivtrafik ansvarar vårdnadshavaren för eleven från hemmet till skolan.

8.2 Förare

Under färden med den särskild upphandlade skolskjutsen ansvarar föraren för att trafikbestämmelser följs samt att släppa av och hämta upp eleverna vid deras anvisade uppsamlingsplats.

8.3 Skolan

Skolan ansvarar för eleven från det att eleven stiger av skolskjutsen vid ankomst till skolan fram tills att eleven stiger på skolskjutsen vid hemresa. Utbildningskontoret ansvarar för skolskjutsen åt elever som är i behov skolskjuts vid lovskola.

8.4 Tekniska nämnden och samhällsbyggnadskontoret

Tekniska nämnden har det ekonomiska ansvaret för skolskjutsen inom Norrköpings kommun samt ansvarar för myndighetsutövningen. Handläggare på samhällsbyggnadskontoret har fått delegation av tekniska nämnden att utreda och fatta beslut om skolskjuts. Samhällsbyggnadskontoret ansvarar även för det löpande arbetet med att följa upp att alla leverantörer följer sina uppdrag/avtal samt har ansvaret för att anvisa eleverna trafiksäkra uppsamlingsplatser.